

Ревидирани макроекономски проекции за 2020 година влијанието на COVID-19 врз економијата

➤ Меѓународно окружување

Светот се соочува со една од најголемите економски кризи, која е значително поголема од глобалната финансиска криза пред една декада. На глобално ниво постои голема неизвесност поврзана со времетраењето и интензитетот на овој неекономски шок, и соодветно импликациите врз глобалната економија.

Согласно основното сценарио на Меѓународниот монетарен фонд (ММФ), во 2020 година **глобалната економска активност се очекува да забележи пад од 3%** (што претставува надолна корекција од 6,3 процентни поени во однос на јануарските проекции), под претпоставка врвот на пандемијата и на владините мерки на земјите за спречување на ширењето на корона вирусот се во вториот квартал, по што се очекува подобрување на ситуацијата.

Согласно ваквата претпоставка, економската активност во САД е предвидено да забележи пад од 5,9%, **ЕУ од 7,1%**, во чии рамки **германската економија би имала пад од 7%**, додека растот во Кина се очекува да остане во позитивната зона (1,2%). Оттука, последиците врз глобалната размена на стоки и услуги ќе бидат значајни, односно е предвиден пад од 11% на реална основа.

Стапката на инфлација за евро зоната е проектирана на 0,2% за оваа година, што претставува надолно прилагодување од 1,2 процентни поени во однос на јануарската проекција на ММФ. Во однос на примарните производи, во 2020 година цената на нафтата на светските берзи се очекува да се намали за 42% во просек. Општ пад на цените се предвидува и кај останатите примарни производи (1,1%).

Табела 1. Проекции на ММФ и Светска банка (СБ) за економскиот раст во регионот (%)

	2020		2021	
	ММФ	СБ	ММФ	СБ
Албанија	-5,0	-5,0	8,0	8,8
БиХ	-5,0	-3,2	3,5	3,4
Косово	-5,0	-4,5	7,5	5,2
С. Македонија	-4,0	-1,4	7,0	3,7
Србија	-3,0	-2,5	7,5	4,0
Црна Гора	-9,0	-5,6	6,5	4,8

Извор: ММФ (World Economic Outlook, April 2020),

Светска банка (Western Balkans Regular Economic Report, Spring 2020).

➤ **Проекција на економската активност во земјата**

Согледувањата за значајно влошување на меѓународното економско окружување упатуваат на **значителен пад на надворешната побарувачка** на земјата во 2020 година.

Ваквата претпоставка соодветствува со шок на страната на понудата, односно посериозен прекин на глобалниот синџир на снабдување, главно во вториот квартал, што ќе се прелее врз домашната економија преку намалување на **извозната побарувачка** на производитите од односните индустриски гранки, но и услугите поврзани со активноста на преработувачката дејност. Оттука, извозот на стоки и услуги се очекува да забележи пад од 16,8% на реална основа.

Друга појава се економските импликации врз домашната економија од **спроведувањето на мерките за спречување на ширење на корона вирусот** во земјата, кои ќе се одразат врз услужниот сектор, пред се, транспортот, угостителството, туризмот, дејноста „уметност, забава и рекреација“, прометот на трајни добра, но и врз дел од индустриските капацитети и градежната дејност, пред се во вториот квартал.

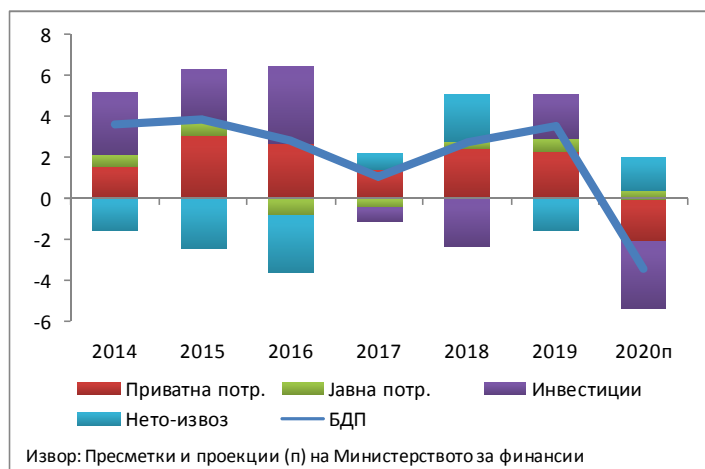
Ваквата појава ќе влијае врз пазарот на работна сила и соодветно врз расположливиот доход на домаќинствата и нивната **потрошувачка и инвестиции**, како и на **инвестициската активност на деловните субјекти**, што соодветствува со шок на страната на побарувачката. Предвидениот пад на приватните трансфери од странство и на странските директни инвестиции влијаат кон дополнително надолно прилагодување на потрошувачката и инвестициите. Притоа, фискалните анти-кризни мерки се очекува да влијаат кон ублажување на последиците врз пазарот на работна сила и севкупно на доходот на домаќинствата, а со тоа и врз нивната потрошувачка. Како резултат на ова, приватната потрошувачка е предвидено да забележи пад од 3,3%, а бруто-инвестициите да се намалат за 9,6% на реална основа.

Јавната потрошувачка се очекува да има позитивен придонес врз економскиот раст, главно како резултат на зголемените расходи (стоки, услуги и плати) за здравствениот сектор, односно е предвидено да забележи реален раст од 2,7%.

Увозната побарувачка, во услови на очекуван пад на извозната активност, инвестициите во капитални/трајни добра, како од страна на деловните субјекти така и од домаќинствата, се предвидува да се намали, со што увозот на стоки и услуги е проектирано да забележи пад од 15,8% на реална основа. Оттука, нето-извозната побарувачка, во услови на поголемо апсолутно намалување на увозот од извозот на стоки и услуги, делумно го неутрализира негативниот придонес на домашната побарувачка врз економската активност.

Согласно ваквите предвидувања, **економската активност** се очекува да забележи **пад од 3,4%** во 2020 година. Ефектите од корона кризата врз економијата, согласно основното сценарио, се очекува да бидат најголеми во вториот квартал од годината. Во третиот квартал се предвидува забавување на контракцијата на економската активност, додека во четвртиот квартал се очекува постепено закрепнување на економијата.

Графикон 1. Придонес во економскиот раст по компоненти (процентни поени)



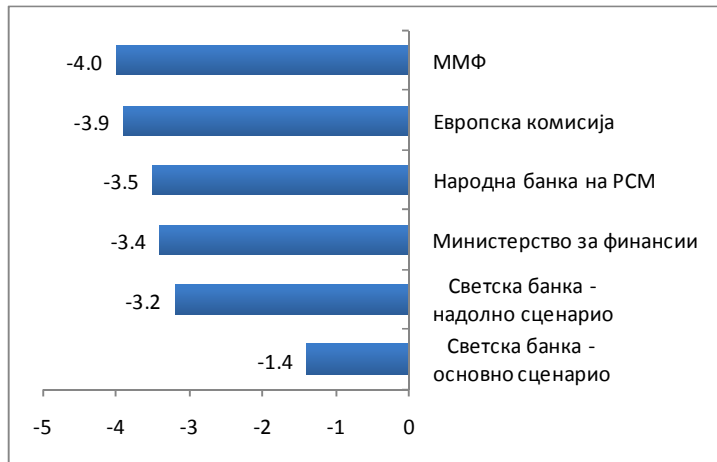
Овие проекции се проследени со значајни **ризици**, како надолни така и нагорни, зависно од долготрајноста на корона кризата, интензитетот на ефектите врз економијата и резултатите од економските мерки за нејзино ублажување. Позитивните ризици произлегуваат од можноста приватната потрошувачка да биде поотпорна на ефектите од корона кризата во однос на очекувањата. Исто така, побрзо закрепнување на глобалната економска активност од предвиденото, може да ги ограничи негативните последици на кризата врз извозниот сектор и преработувачката индустрија. Од друга страна, доколку пандемијата се провлече во втората половина на оваа година, тоа ќе резултира со задржување на ограничувачките мерки поврзани со корона вирусот, како и понатамошни негативни ефекти предизвикани од меѓународното окружување и глобалните синџири на снабдување и оттука посилен пад на извозната активност, потрошувачката и инвестициите во земјата, и соодветно на севкупната економска активност, во однос на основното сценарио.

➤ **Споредба на проекцијата за економски раст со други институции**

Имајќи ја предвид големата неизвесност поврзана со интензитетот на овој неекономски шок, различни се и оценките за неговото влијание врз економската активност, како и оценките за очекуваните ефекти на преземените фискални и монетарни мерки за ублажување на последиците.

Проекцијата на Министерството за финансии е слична со проекцијата на Народна банка на РСМ и поблиску до проекцијата на ММФ и Европска комисија, додека споредено со основната проекција на Светска банка постои поголема разлика, што се должи на очекувањата на Светска банка за позитивен придонес на домашната побарувачка врз економската активност, како резултат на предвидениот раст на потрошувачката. Истовремено, Светска банка очекува падот на економската активност во земјата во 2020 година да биде помал и во однос на другите земји во Западен Балкан (Табела 1).

Графикон 2. Споредба на проекциите за економски раст (%)



➤ **Проекција на стапката на инфлација**

Стапката на инфлација во земјата во првиот квартал од 2020 година изнесува 0,6%, што упатува на одредено надолно отстапување во однос на проектираната инфлација.

Проекцијата за странската ефективна инфлација во 2020 година е ревидирана во надолна насока. Истовремено, ценовните движења на светските берзи, т.е. увезените цени се очекува да предизвикаат надолен притисок врз домашните цени.

Имајќи го ова во вид, како и очекуваниот негативен произведен јаз, стапката на инфлација во земјата за 2020 година е проектирана на -0,2%.